

Munkatársak: Szanyi Brigitta régész, Szászvári Linda, Szöllősi Géza régésztechnikusok.

PÉTERVÁRY TAMÁS

161. Gyál, 24. számú lelőhely

(Pest megye) Sza

2003. július 9. és szeptember 19. között végeztünk régészeti kutatást a területen. Munkánkat megnehezítette, hogy a kutatóárkok számára a lelőhelyen található telepített erdőben, 10 méter széles sávokban fákat kellett irtanunk. A kutatóárkokban egy nagyméretű, kerek, szarmata kori gödröt, egy szintén szarmata korszakba tartozó árkot, egy leletanyag nélküli tüzelőgödröt és számos bizonytalan korú árkot sikerült feltárnunk. A lelőhelyen további régészeti kutatásokra a nyomvonalba eső erdő rész teljes kiirtása után nyílik lehetőség.

Munkatársak: Szanyi Brigitta régész, Szászvári Linda, Szöllősi Géza régésztechnikusok.

PÉTERVÁRY TAMÁS

162. Gyál, III. homokbánya

(Pest megye) Á

A telek a város határának D-i részén, az M5 autópályától kb. 150–500 m-re ÉK-re helyezkedik el a 078/8–13 hrsz. parcellákon. Területe szántó a 19. század vége óta.

A 2003. szeptember 20-án végzett helyszíni szemle során megvizsgáltuk a bányatelek területét. Talaja kevésbé humuszos homok, Ny–K és ÉNy–DK irányú magaslatokkal tagolt felszínét tavalyi vetemény maradványai és magas, részben kiszáradt gyom borítja, a talajfelszín részletei csak a kiemelkedések tetején láthatók.

A bányatelek K-i határvonalánál emelkedő, Ny–DK irányú domboldalt a sűrű növényzet miatt nem vizsgálhattuk meg.

A bányatelek É-i harmadánál levő, Ny–K irányú dombháton egyetlen Árpád-kori edénytöredéket találtunk, közelében néhány újkori edénytöredéssel. Nem lehet eldönteni, hogy a lelet másodlagos helyzetű-e, vagy régészeti lelőhelyet jelez.

A bányatelek D-i részén levő, ÉNy–DK irányú, kisebb kiemelkedéseken helyenként látszó felszínen régészeti leletet nem találtunk.

A bányatelek É-i részétől NyÉNy-ra régészeti lelőhelyek (Gyál 10., 11., 12.) vannak, de régészeti érintettségét a helyszíni szemlével nem lehetett meghatározni.

DINNYÉS ISTVÁN

163. Gyomaendrőd, belterület

(Békés megye) Ø

A város belterületén 2003-ban a korábbiakhoz hasonlóan folytatódott a szennyvízvezeték építési munkái és az ahhoz kapcsolódó régészeti felügyelet. Az év során a következő munkaterületeken építették meg a szennyvízhálózatot. Az endrődi városrészen: a Fő úttól délre

eső területeken; a gyomai városrészen: a Hősök útjától keletre eső területeken, valamint az előző évek építkezéseiből kimaradt részeken. 2003 végére a teljes szennyvízhálózat elkészült.

A 2003. évi munkák során a felsorolt, földmunkákkal érintett területen az árkok és aknák helyén régészeti lelet nem került napvilágra, régészeti jelenségekre utaló nyomokat nem tapasztaltunk.

LISKA ANDRÁS

164. Gyöngyös, Szabaton

(Tolna megye) Á

A Donát-patak D-i partján emelkedő É–D-i irányú dombok egyikén a 2003. február 28-i légi fotózásnál a hóban földvár nyomainak mutatkoztak.

2003. április 8-án a lelőhelyet sűrű bozótban a GPS segítségével találtam meg. A hosszú, keskeny gerincet D felől bemélyedő nyereg választja el a domb folytatásától. É, Ny és K felől változó szélességű terasz figyelhető meg. A domb teteje és oldala is bozotos, de elég sok a disznótúrás. Ennek ellenére leletet nem találtam.

A lelőhely – szerkezete, nagysága alapján – minden bizonnyal Árpád-kori földvár lehetett.

MIKLÓS ZSUZSA

165. Győr, Árpád utca 93.

(Győr–Moson–Sopron megye) Rő, Á, Kk, Kú

Építkezést megelőző próbafeltárást végeztünk 2003. május 27. és július 4. között. Három kutatóárral vágtuk át a telket, feltártunk 141 m² területet.

A vízjárta, üledékes, iszapos altalajon (utolsó fázisát néhány vízhortda római kori cserép keltezi a római korra, illetve utána) a 13–14. században kültelki hasznosítású „őshumusz” keletkezett, amelyet árokrendszer osztott telkekre. Az egyes telkeken szórványos telepnyomokat figyeltünk meg: egy kemence, 3 kútszerű (víznyerő) gödör, 10 sekély, többnyire formátlan gödör jellemzi (utóbbiak egy részéről még az sem biztos, hogy emberi munka eredménye). Jelentkezési szintjük a mai felszín alatt 200–240 cm között van. Még ugyanebben a korban újra elvizesedett a terület, a csoportokban elhelyezkedő, de felmenő építményhez nem tartozó cölöphelyek alapján következtetünk erre, amelyek minden megfigyelhető esetben szuperpozícióban voltak az egyéb településobjektumokhoz képest. A korszak végén, a 14–15. században az egész területet feltöltötték, a töltés helyenként 80 cm vastag (ebből származik a leletanyag legnagyobb része). A kora újkorra egyetlen, csak a metszetben észlelhető beásás volt keltezhető. A terület sokáig érintetlen maradt, majd a 19. század második felében a környék meginduló nagy építkezései során újabb jelentős tereprendezés (feltöltés) történt. A leletanyag zömét nagyszámú 13–14. századi (kisebb mértékben későbbi) edénytöredék és feldarabolt állatcsontok alkotják, említésre érdemes egy

kiegészíthető cserépbogrács, két sarkantyú, egy vas-
kulcs.

SZŐNYI ESZTER

166. Győr, Bástya utca 33.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Kk

Győr belvárosában, a 6779 hrsz. telken, régészeti-
leg védett területen építkezést megelőző feltárást folytattunk.
2002. december 12–13-án statikai szondákat figyeltünk
meg, a kemény tél miatt az ásás maga 2003-ra ma-
radt. 2003. január 23-án a beruházó bejelentés nélkül
tereprendezést, majd január 28-án megállapodásunk el-
lenére, újabb szintsüllyesztést végeztetett, ezért január
29. és február 1. között megkezdtük a feltárást. Újabb
fagyszünetet követően február 27-től március 21-ig fo-
lyamatosan dolgoztunk, miközben március 18-án jelen-
létünket kijátszva földmunkagéppel jelentős rongálást
vittek végbe a beruházó utasítására, tiltakozásunk elle-
nére.

A feltárást során a korai római kori és a 15–16. szá-
zadi településről szereztünk lényeges új információkat
(a köztes korszakokat, amennyiben voltak, a rongálás
során megsemmisítették). A rétegsort újkori építkezé-
sek maradványai zárták.

Meglepetést okozott az igen korai római kori lelet-
anyag (1. század első fele: sigillaták, amfora-, mécses- és
importedény-töredékek, házikeramia).

A késő középkori–kora újkori településmaradványok
ráhúzódnak a Duna partjának lejtőjére. Terminus post
quemként a legalsó településrétegből származó Zsig-
mond-kori kályhaszemek, terminus ante quemként a
16. századi erődépítkezés sánca tekinthető, amely a fel-
tárt részletek felett helyezkedett el. Az alig 150 éves kor-
szakot 6 egymást fedő vagy egymást metsző periódusra
sikerült bontanunk (1.: sövényfonatos-paticsos építmény
és pusztulási rétege, 2.: nagy cölöpös építmény és felső
paticsréteg, 3.: vályogtéglafal, sarkán cölöppel és pusztu-
lási rétege, 4.: fával bélelt gödör: cserzőkád?, 5.: kút,
függőleges, csapolt deszkabéléssel, 6.: nagy beásás,
amelynek D-i fala egyenes, igen gazdag leletanyaggal,
többek között reneszánsz étkészlet aranyszálakkal dí-
szített kése és levél alakú arany záróveretes egyágú „vil-
lája”).

A feltáráson részt vett Tomka Péter régész, Losonczy
Máté régésztechnikus és Ritly Jenő gyűjteménykezelő.

SZŐNYI ESZTER

167. Győr, Radó-sziget

(Győr-Moson-Sopron megye) I, Kú

A 2003. június 25–26-án, augusztus 1-jén és 22-én vég-
zett terepbejárás a győri Rába és Mosoni-Duna szakasz
felderítésének első fázisa volt. A kutatás során átvizs-
gáltuk a Rába Radó-szigeti két ágát, valamint a sziget-
csúcs és a torkolat közötti folyószakaszt, továbbá a Mo-
soni-Duna medrét a Rába torkolattól a Széchenyi-hídig.

A búvárok a fenéken úszva derítették fel a medret, a
jelenségeket bójákkal jelölték meg. Az alábbi lelőhelye-
ket találtuk:

1. Vízisínpaddal szemben: kora újkori (1560–70 kö-
rűli csatos bélyegű téglák) téglafal, erődítés.

2. Radó-sziget, K-i ág, kettős híd alatt: hídmarad-
vány, ismeretlen kor.

3. Várfarok, Rába-meder: planírozás, feltöltés, kora
újkori (17. század).

4. Radó-sziget, alsó szigetcsúcs, Rába-meder: fal, erő-
dítés, kora újkori (17. század).

5. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt: fahídmaradvány,
ismeretlen kor.

6. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 2.: bizonytalan jel-
legű lelőhely (hajó?), 18. század.

7. Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 3.: bizonytalan jel-
legű lelőhely (fakonstrukció), ismeretlen kor.

8. Radó-sziget, Ny-i ág, híd felett: erődítésfal, 1661–
1669 (Montecuccoli bélyeges téglái).

9. Mosoni-Duna-meder, Kossuth-híd felett, szór-
vány, 18. század eleje.

10. Mosoni-Duna-meder, Kossuth-híd alatt, ismeret-
len jellegű fakonstrukció (hajó?).

11. Mosoni-Duna-part, a kövezésben, az Új kapu ut-
ca vonalában, hajó, újkori.

A lelőhelyeket a kotrások jelentős mértékben boly-
gatták és pusztították. Tudományos szempontból a leg-
jelentősebbnek a Radó-sziget, Ny-i ág, híd alatt 2. lelő-
hely ígérkezik, mivel a csapolt gerendák és a faszegek
az iparosítás előtti hajóépítészet jegyeit mutatják. Le-
het, hogy híd maradványa, de nem zárható ki egy hajó-
roncs sem.

A néhány 100 m-es szakaszon sűrűn egymás után
következő lelőhelyek arra utalnak, hogy a folyópartot,
illetve magát a medret intenzíven használták a régé-
szeti korokban. Mindez felhívja a figyelmet a vízparti
lelőhelyek előtti mederszakaszok kutatásának fontos-
ságára.

TÓTH JÁNOS ATTILA

168. Győrvár határa

(Vas megye) Ó, Kk, Kú

A település rendezési tervében belterülethez csatolás-
ra kijelölt területek régészeti terepbejárását végeztük el
2003. március 31-én. A munkát nehezítette, hogy az
érintett terület nadrágszík-parcellákból áll, melyek egy
része járhatatlan (növényzettel fedett), többi része fris-
sen boronált, nem ülepedett mélyszántás volt, s ez a
tény lehetetlenné tette a lelőhelyek széleinek pontos
meghatározását. A be nem járt területek potenciális le-
lőhelyek.

Békavár: A falu É-i részének nyugati területén fris-
sen boronált szántásban, rossz látási viszonyok közepette
egy őskori, félig átfúrt (valószínűleg orsókarikának
szánt) edényalj-töredéket találtunk és 19. századi kerá-
miákat figyeltünk meg. A rossz látási viszonyok és a te-